

Reacties op de speech van Corinne Ellemeet

Drie GroenLinksers reageren op Corinne Ellemeet

Corinne Ellemeet, Tweede Kamerlid GroenLinks, schreef een rede ter ere van het 30 jarig jubileum van De Linker Wang. Wij vroegen drie GroenLinksers om te reageren op deze rede.

Wat je mist, dat heb je te geven

Wat je mist, dat heb je te geven. Dit is geen tegeltjeswijsheid, zo heb ik gemerkt. Het is bittere noodzaak om een uitweg te vinden en onze democratie te kunnen redden. We missen momenteel iedereen die kritiek spuit langs de zijlijn en op de sociale media. Die vooral boos en tegen is, en ervoor kiest om alleen in de persoonlijke kring van gezin en vrienden het beste van zichzelf te geven en schijft te hebben aan de rest, de politiek voorop.

Tevreden conservatieven zijn er eigenlijk niet meer, en tevreden linkse mensen eigenlijk ook niet. Maar die ontevredenheid is dus precies de drive die we nodig hebben om samen—want we hebben echt iedereen nodig—te veranderen. De kiezer is geen consument, maar een burger. De samenleving is geen markt, Corinne zei het al. Dus de campagne gesprekken op straat en langs de deuren mogen gaan over 'wat GroenLinks gaat doen tegen overlast in onze wijk'. Maar het is nog spannender om te vragen: 'Wat kunnen we er samen aan doen?' Degene in de deuropening is

niet machteloos en niet beperkt tot het invullen van het stembiljet. Er zijn honderd manieren om als burger wat te doen aan wat je wilt of mist in je buurt. En om daar ook zelf wat aan bij te dragen.

Naast actieve stemmers hebben we vooral ook actieve burgers nodig. Nee, geen brave burgers die netjes hun auto wassen en straatje veegen, al is daar ook weinig mis mee. Maar burgers die ontdekken dat zij net zo goed onderdeel van het probleem zijn omdat ze niet zelf ook wat geven van wat ze missen. Wat voor jezelf zo werkt: een probleem onderkennen, en aanpakken, werkt simpelweg ook zo voor onze democratie, politiek en samenleving. Niet iedereen hoeft de gemeenteraad of Kamer in. Maar ieder mens heeft wat te geven, en vaak precies op die onderwerpen waar hij of zij zich het meeste druk om maakt.

Dat vergt wel wat eerlijkheid, want zo hebben we nu 10 miljoen coronadeskundigen en niet iedereen kan coronabeleid gaan zitten vormgeven.

Maar achter die drukte over corona zit heel vaak een reële zorg: krijgen leerlingen wel genoeg aandacht, verliezen we onze cultuursector niet, hebben we straks nog horeca en gezelligheid, wie heeft er oog voor geweld achter de voordeur, houden we onszelf mentaal en fysiek nog gezond?

Ontzettend goede vragen, en wat kunnen we—jij en ik—hieraan gaan doen? Hoe kan ik je helpen om jou te laten geven wat je mist, en dus toe te voegen hebt, in onze samenleving? Alleen zo, in vertrouwen en in interactie, en dat is waar onze progressieve politiek om draait volgens mij, kan de samenleving weer worden van ons allemaal. Weer veerkrachtig en gezond worden en opgewassen tegen de ongelofelijke uitdagingen waar wij hier, en zeker ook de generaties na ons, mee te maken gaan krijgen.

De coronacrisis is pas het begin, en doet een heel groot appèl op ons. Hoe vormen we samen de gemeenschap, de samenleving waarin we willen leven. Dat is niet alleen aan 'de politiek', hoewel politici en bestuurders zeker hun best moeten doen. Dat is aan elk van ons afzonderlijk en aan ons allemaal samen.

Onze democratie is broos, maar we hebben elke dag de kans om het steviger te maken. Zeker in een campagne. Door betekenisvolle politiek te bedrijven, draaiend om inhoud en om mensen. Levend, besturend, werkend en liefhebbend naar onze waarden. Ik heb, met Corinne, alvast de overtuiging dat dit precies is wat er nodig is, wat de wereld nu mist. En dat hebben wij, wij hier met zijn allen, te geven.

Over de linkse vrijheid

Het stuk 'Over Progressieve Politiek' dat Tweede Kamerlid Corinne Ellemeet onlangs schreef ter gelegenheid van het dertig jarig bestaan van De Linker Wang is zeer interessant en het is een voorrecht om hier kort op te mogen reageren. Ik hoop dat dit het startschot is van vele discussies over de politieke plaatsbepaling van de partij, binnen de partij. Dat heb ik in elk geval de laatste jaren node gemist. Te vaak praten we over concrete beleidsvoorstellen of het kabinetsbeleid en te weinig over de vraag wie we zijn en waarom dan. GroenLinks kan wel een re-ideologisering gebruiken wat mij betreft. Ellemeet doet een aftrap en verdient dan ook louter lof. Over Progressieve Politiek kan gelezen worden als een pleidooi voor gemeenschapszin. Of in elk geval een herwaardering daarvan. Dat is voor mij het meest pregnante en ook het journaallichtte dat er uit. De constatering is dat het begrip 'gemeenschap' bezit lijkt te zijn geworden van de confessionele partijen terwijl het bij uitstek een progressieve waarde zou behoren te zijn. De oproep is dan ook dat GroenLinks dat nadrukkelijker als waarde zou moeten uitventen.

Het lijkt er op dat Ellemeet, zonder daar heel expliciet over te zijn, stelt dat binnen GroenLinks het belang van individuele vrijheid ten onrechte boven de waarde van gemeenschappelijkheid is gesteld. De oorzaak daarvan moet worden gezocht in het 'oud progressief denken' dat zich vanaf de jaren '70 eenzijdig heeft gericht op die individuele vrijheid. Onze tegenwoordige opvatting over vrijheid zouden zijn geërodeerd tot het vrijheidsbegrip van de neoliberale orde. Ellemeet stelt vanuit het begrippenkader van politiek filosoof Berlin dat we de negatieve vrijheid, ofwel de vrijwaring van dwang voor anderen, aanhangen waar

we de positieve vrijheid, het meester over je eigen leven zijn, zouden moeten omarmen. Ik vraag me af of dit klopt. Zonder twijfel heeft het gedachtegoed van de '68-ers er toe bijgedragen dat de benepen en sektarische gemeenschappen die de verzuiling kenmerkte, werden afgebroken. Ik durf de stelling aan dat het fundamentalisme waarmee Nederlanders de verzuiling in de vorige eeuw lijkten te hebben omarmd is omgeslagen in een even militant hyperindividualisme en consumptisme. Maar in tegenstelling tot Ellemeet zou ik het startpunt aan het begin de jaren '90 plaatsen toen het economisch goed ging met de natie en de economische crisis van de jaren '80 was afgewend.

Het oud progressief denken lijkt me niet het probleem. Sterker, ik lees daar juist een poging in om individuele vrijheid vorm te geven in nieuwe verbanden. Juist de protestgeneratie richtte zich tegen consumptisme en had zorgen over vervreemding. Herlees bijvoorbeeld het werk van Herbert Marcuse. De politieke cultuur en de tijdgeest van het neoliberalisme lijken me van doorslaggevend belang geweest. Vooral ook in relatie tot de struc-

turele afbraak van de sociale zekerheid en de fictie van de zelfredzaamheid. Waar het vroeger religieuze of levensbeschouwelijke verbanden waren, zijn die nu inderdaad anders ingevuld. Klasse en in mindere mate etniciteit lijken nu meer de basis voor groepsvorming. Dat zijn de dominante bubbels in onze samenleving. Dat we die moeten doorbreken lijkt me evident. Er is wel degelijk reparatiewerk aan gemeenschapsvorming te doen. En aan dialoog en ontmoeting. De vraag is hoe je dat dan doet naast het investeren in maatschappelijke infrastructuur en de mogelijkheden van mensen om zich met elkaar te verbinden. Daar moet de vervolg discussie wat mij betreft over gaan. Tenslotte, stelt Ellemeet: 'ons verhaal over vrijheid is meer en meer een sociaal en links verhaal geworden.' In alle eerlijkheid herken ik me daar niet in. Partijpolitiek is meer dan de positie van de Tweede Kamerfractie. In de ruim 20 jaar dat ik actief ben, heb ik me altijd laten leiden door de woorden van Ferdinand Domela Nieuwenhuis: 'er is geen vrijheid zonder gelijkheid.' Interessante oude denker overigens die Domela Nieuwenhuis. Daar zou De Linker Wang eens iets mee moeten doen.

'Ieder mens heeft wat te geven.'

Hagar Roijackers is gedeputeerde van de provincie Brabant. Daar gaat ze over Water, Natuur en gebiedsgerichte aanpak. Ze kwam in 2014 in de provinciale staten en was sinds 2019 fractievoorzitter. Afgelopen tweede kamerverkiezingen stond ze op plek 25 van de lijst van GroenLinks.

'GroenLinks kan wel een re-ideologisering gebruiken.'

Rutger Groot Wassink is wethouder in Amsterdam en lijsttrekker voor de komende gemeenteraadsverkiezingen. Als wethouder gaat hij over Sociale Zaken, Diversiteit en Democratisering. Van 2014 tot 2018 was hij fractievoorzitter in de raad van Amsterdam. Daarvoor was hij de politiek coördinator van GroenLinks in de tweede kamer.

Een nieuwe politiek

Links Nederland staat op een keerpunt. Aan alle kanten kraakt de oude politiek. De lach van Mark Rutte die voorheen alle kogels deed afwenden is niet meer dezelfde, de beloftes worden niet meer zo makkelijk geslikt, het vertrouwen in de overheid en het regeringshandelen is naar een dieptepunt gezakt. De politiek lijkt in een impasse te verkeren waarin doorgaan op de oude voet zelf-destructief lijkt te zijn, maar er een gebrek is aan andere routes.

In een dergelijk politiek klimaat is er zichtbaar ruimte voor linkse partijen om de leemte te vullen met een helder ideologisch alternatief. Corinne Ellemeet deed hiervoor november vorig jaar een goede aanzet, waarin ze opriep tot meer gemeenschapsdenken en het afstand nemen van de oude politiek. Ze heeft gelijk: techniek-gedreven politiek, zoals zij het noemt, heeft vooral gezorgd voor méér kansongelijkheid, meer wantrouwen tegenover elkaar en tegenover de overheid en het maatschappelijk debat verscherpt. Gemeenschapsdenken is niet alleen een oplossing, maar pure noodzaak om het land bij elkaar te houden. Een oproep voor meer gemeenschapsdenken is echter niet toereikend. Het ideologische debat op links moet breder worden gevoerd dan dat. Elke burger constateert de verdeeldheid, de polarisatie en de onmacht van de regerende partijen om haar fouten te herstellen, maar ziet ook dat oppositiepartijen falen om er een alternatief van betekenis tegenover te stellen. Sinds de Derde Weg is ideologie een vies woord geworden en weten linkse partijen zich nog altijd niet los te wurmen uit de greep van realisme en pragmatisme. Nog steeds wordt oppositie te veel gevoerd op de details –zorg-bezuinigingen, AOW, moties voor

een paar miljoen extra– wat qua oppositie pure armoede is. Het is bijsturen en corrigeren. Dat is niet het presenteren van een geloofwaardig alternatief, dat is denken in dezelfde kaders als de regerende neoliberalen. En dus zal links samen moeten komen. Pleidooien als die van Ellemeet, of bijvoorbeeld het stuk over een ‘welzijnseconomie’ van Senna Maatoug en Hans Rodenburg in De Helling, zijn daarvoor een uitstekende aanzet. We zien en weten allemaal dat binnen afzienbare tijd het tijdperk-Rutte tot een einde zal komen, en daar ruimte gaat ontstaan. Tegen die tijd moet links verenigd zijn en klaar zijn om de macht te grijpen. En die macht mag niet het doel zijn: er moet een ideologisch verantwoord programma klaarliggen om aan het herstel van Nederland te werken. Hoe kijkt GroenLinks eigenlijk naar de samenleving, hoe willen we dat Nederland er over 10 jaar uit ziet? Welke doelen stellen we concreet en welke ideologische lijn blijven we consistent volgen? GroenLinks heeft de potentie om een geloofwaardige tegenmacht te vormen, maar daarvoor moet glashelder worden wat dat precies betekent. Het pleidooi van Ellemeet is een uitnodiging naar de hele partij en heel links Nederland om samen na te gaan

denken over het formuleren van die tegenmacht en het vormen van een geloofwaardig alternatief voor de neoliberale machtspolitiek. Essentie: niet meer reageren en capituleren, maar voor onszelf durven opkomen. Oppositievoeren is meer dan het bekritisieren van de coalitie; het is in de kern vertellen hoe je het zelf beter zou doen.

Er is genoeg reden tot hoop: in het debat over de regeringsverklaring was het verhaal van Jesse Klaver systeemkritisch, afrekenend met het kabinet dat de belangen van het kapitaal verdedigd, en ook nog eens hoopvol. Veelbelovend, en met wat geluk een opmaat naar een partij (en een beweging, toch Jesse?) die zichzelf opnieuw durft uit te vinden. Als DWARS hebben we lang gevraagd om een partijbreed debat over de koers, en aanzetten gedaan om die discussie te voeren. Het doet ons goed om te zien dat dit eindelijk lijkt los te komen—het is dan ook pure noodzaak. De ruimte om daadwerkelijke verandering te bewerkstelligen komt maar één keer in de zoveel tijd langs, en op zo’n keerpunt zitten we. Het zijn spannende tijden, maar we hebben, om toch nog een beetje oude politiek te gebruiken, zin in de toekomst.

‘Oppositievoeren is vertellen hoe je het zelf beter zou doen.’

DWARS is de jongerenorganisatie van GroenLinks. Het landelijk bestuur schreef gezamenlijk deze reactie.

DWARS
GROENLINKSE JONGEREN

Nu wèl: jubileumsymposium 2 april

Het was een grote teleurstelling dat we vanwege de opnieuw flink uit de hand lopende Corona-epidemie het jubileum van 13 november moesten uitstellen. We hebben gelukkig een nieuwe datum kunnen vinden: 2 april zal het uitgestelde jubileumsymposium ter gelegenheid van ons 30-jarig bestaan plaatsvinden! En de vooruitzichten wat betreft de pandemie zijn goed!

Het voordeel bij dit nadeel is dat de gedachtenvorming over het thema ‘naar een waardegedreven, progressieve politiek’ over een langere periode kan plaatsvinden. Voor deze gedachtenvorming heeft Corinne Ellemeet al een mooie voorzet gegeven. In het vorige Magazine is een groot deel van haar speech weergegeven. In dit Magazine zijn er inspirerende reacties van verschillende GroenLinksers op te lezen!

Corinne schrijft in haar speech ‘De politiek van Rutte presenteert zich als techniek-gedreven. Daarmee lijkt het alsof er geen alternatief zou zijn. Als we daarin meegaan, er geen waarde-gedreven politiek tegenover zetten, dan worden kiezers misleid, bieden we ze geen keuze.’

Ontzettend goed om deze oproep uit het hart van onze partij te horen komen en het besef te zien groeien dat GroenLinks een veel meer waardegedreven politiek moet voeren.

Toch blijft het nodig hier het gesprek over te voeren: dat een waardegedreven politiek ook voor GroenLinks nog niet vanzelfsprekend is bleek wel tijdens het debat over de regeringsverklaring. Want hier koos de fractie er niet voor om het nieuwe kabinet onder vuur te nemen vanuit waarden als ‘sterk-

ste schouders dragen de zwaarste lasten’ of ‘de vervuiler betaalt’ of bijvoorbeeld ‘een schild zijn voor de zwakke’ is er voor gekozen. Maar er werd een hoofdpunt gemaakt van een beperking van de groei van het zorgbudget in 2025. Is dat niet juist de techniek-gedreven politiek waar Rutte zo in gedijt?

Belangrijk dus om te blijven onderzoeken wat waardegedreven politiek is en hoe dit vorm te geven! We zijn benieuwd naar hoe de inzichten van Corinne zich verder ontwikkeld hebben! En naar de inzichten van de andere sprekers: filosoof en schrijfster Joke Hermsen, theoloog en wetenschapper Janneke Stegeman, theoloog en predikant Joost Röselaers en historicus en docent Nadia Bouras. Nadia zal op 2 april in plaats van Kustaw Bessems deelne-

men aan het symposium.

Het symposium is ook het eerste moment om elkaar weer live te ontmoeten—nadat al onze ontmoetingen de afgelopen 2 jaar in cyberspace plaatsvonden. We hebben daarom extra tijd genomen, zodat er voor en na het inhoudelijk deel van de bijeenkomst voldoende gelegenheid is voor nieuwe en hernieuwde ontmoetingen. Vooraf tijdens een lunch (hiervoor vragen we een eigen bijdrage), achteraf tijdens de borrel.

DE LINKER WANG

PLATFORM VOOR EVANGELIE EN POLITIEK, VERBONDEN MET GROEN LINKS - NR. 1 JUNI 1991

Jubileum Symposium De Linker Wang

Naar een waardegedreven, progressieve politiek

Zaterdag 2 april, 13.00u tot 17.00u (inloop met lunch vanaf 12.00u)

Locatie: Stadsklooster Utrecht, Kanaalstraat 198 te Utrecht

Met: Corinne Ellemeet, Joke Hermsen, Janneke Stegeman, Joost Röselaers en Nadia Bouras.

Opgeven via: administratie@linkerwang.nl